

KÚRIA

Bfv.I.1082/2013/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év február hó 4. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az adócsalás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pécsi Törvényszék 6.B.144/2011/72. számú ítéletét, illetőleg a Pécsi Ítéltábla Bf.II.34/2013/9. számú végzését **I. rendű terhelt** tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pécsi Törvényszék a 2012. november 13. napján kihirdetett 6.B.144/2011/72. számú ítéletével I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettségében [1978. évi IV. törvény 310. § (1) és (4) bekezdés], 3 rendbeli adócsalás büntettségében [1978. évi IV. törvény 310. § (1) és (3) bekezdés], adócsalás büntettségében [1978. évi IV. törvény 310. § (1) és (2) bekezdés], folytatólagosan elkövetett magánokirathamisítás vétségében [1978. évi IV. törvény 276. §] és folytatólagosan elkövetett számvitel rendje megsértésének büntettségében [1978. évi IV. törvény 289. § (1) bekezdés a) és b) pont, (3) bekezdés b) pont].

Ezért öt halmazati büntetésül öt év börtönbüntetésre, öt év közügyek gyakorlásától eltiltásra, négy év gazdasági társaság vezető tisztségviselői tisztségétől eltiltásra és 250 000 forint

pénzmellékbüntetésre ítélte, rendelkezett továbbá a pénzmellékbüntetés meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről, valamint a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről; emellett a terheltet az adócsalás büntettének [1978. évi IV. törvény 310. § (1) és (2) bekezdés] vádja alól felmentette.

A védelmi fellebbezés alapján másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla a 2013. június 28. napján kihirdetett Bf.II.34/2013/9. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozat ellen az I. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjára alapítva.

Az indítványozó szerint az adócsalás és a folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettében a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor a terhelt bűnösségének megállapítására, továbbá vele szemben a bűncselekmény törvénysértő minősítése, valamint a büntetőjog más szabályainak megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, illetve törvénysértő intézkedést alkalmaztak, emellett a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

Az indítványozó szerint az anyagi jog szabályainak megsértése azzal valósult meg, hogy sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem vizsgálta I. rendű terheltnek a bűnösségre kiható tudati tényezőit az adócsalás kapcsán, ahogy azt sem, hogy a tényállással megállapított eredményre a terhelt szándékos vagy gondatlan magatartása hatott-e ki, és sem a vádhatóság, sem a bíróság nem bizonyította, hogy a terhelt magatartása megvalósította az adócsalás büntetőjogi tényállását, illetve magatartása szándékos lett volna, továbbá kifejezetten az állami adóbevételek csökkentésére irányult. Álláspontja szerint az adóhatóság vizsgálata nagyfokú gondatlanságot állapított meg a terhelt részéről, és ez nem elegendő a kizárólag szándékos magatartással elkövethető adócsalás bűncselekményének a megállapításához.

Utalt arra is, hogy az adócsalás megállapíthatósága akkor is vitatható lenne, ha a megállapított tényállás valósnak minősülne, mivel megítélése szerint a cselekmény legfeljebb az 1978. évi IV. törvény 318. §-a szerinti csalás büntettének a megállapítására lenne alkalmas.

Az eljárási szabályok megsértése körében részint arra hivatkozott, hogy a bíróság törvénytől használta fel a terheltnek az adóigazgatási eljárásban tett nyilatkozatát, mivel az Art. 99. § (1) bekezdése szerint az adózó köteles az adóhatósággal az ellenőrzés során együttműködni, és az ebben az eljárásban tett nyilatkozat felhasználása sérti a Be. 8. §-ában rögzített önvádra kötelezés tilalmát. Emellett szerinte ezzel megsértették a Be. 78. §-ának (4) bekezdésében foglaltakat is, mivel olyan bizonyítási eszközről származó tényt használtak fel, amelyeket a terhelt eljárási jogainak lényeges korlátozásával az adóigazgatási eljárásban szereztek meg.

Hivatkozott a védő arra is, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségüknek oly mértékben nem tettek eleget, hogy emiatt a jogerős határozat a felülbírálatra alkalmatlan, emellett az első- és másodfokú bíróság határozatai hibákat és tévedéseket tartalmaznak, és olyan bizonyítékokra hivatkoznak, amelyeket a bíróság nem tett a bizonyítási eljárás anyagává, a bíróság túlterjeszkedett a vádon és a Be. 2. §-ában szabályozott vádhoz kötöttség elvét megsértve a vádbeli időszakkal nem érintett időszakot (2006-os adóév) is figyelembe vett a társasági adóhiány megállapítása során.

Az eljárási szabálysértések körében végül az új szakértő kirendelésére, valamint a további tanúk meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványának elutasítását sérelmezte.

A védő ezért a megtámadott határozatok megváltoztatásával I. rendű terhelt felmentését indítványozta a terhére megállapított valamennyi bűncselekmény, de legalábbis az adócsalásnak minősített bűncselekmények vádja alól, másodlagosan a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezésére és az eljáró bíróságok új eljárásra utasítására, harmadsorban pedig arra tett indítványt, hogy a Kúria a védencével szemben kiszabott szabadságvesztést jelentősen enyhítse.

A Legfőbb Ügyészség az indítványt részben törvényben kizártnak, részben megalapozatlannak találta. Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítványozónak azok a kifogásai, amelyekben a jogerős bírósági ítéletben megállapított tényállás felderítetlenségére, megalapozatlanságára, továbbá a bizonyítékok értékelésének hibáira, hiányosságaira utalt, a felülvizsgálati indítványban érdemben nem vizsgálhatók. Hivatkozott arra, hogy az I. rendű terheltnek az adóigazgatási eljárásban tett nyilatkozatainak a bizonyítási eljárásban történő felhasználása a közvetlenség elvére vonatkozó szabályok betartásával rendkívüli

jogorvoslat alapjául nem szolgálhat.

Álláspontja szerint a Baranya Megyei Főügyészség vádirata a 2006. adóévre is vád tárgyává tette a társasági adóhiányt, erre figyelemmel a vádon sem terjeszkedtek túl az eljárás bíróságok.

Megítélése szerint az indokolási kötelezettségüket sem sértették meg az eljárás bíróságok, mivel a tényállás megállapításának az indokairól, a mérlegelő tevékenységéről, a bizonyítási eljárás során beszerzett bizonyítékokról alapos, minden részletre kiterjedő elemzéssel adott számot mind az első-, mind a másodfokú bíróság, és alapvetően az indítványnak az indokolási kötelezettség elmulasztása kapcsán előterjesztett érvei is a bizonyítékok eltérő értékelését célozzák.

Az anyagi jogi szabálysértésre vonatkozóan pedig megalapozatlannak találta a felülvizsgálati indítványt, mivel a bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak sérelme nélkül állapították meg I. rendű terhelt bűnösségét és a cselekményeit is törvényesen minősítették, ahogy az Áfa-adónemre elkövetett cselekményeket is a 1/2006. büntető jogegységi határozatnak megfelelően minősítették adócsalásnak.

Ezért a megtámadott határozatok hatályban tartására tett indítványt (BF.1922/2013.).

A Legfőbb Ügyészség által tett indítványra a védő észrevételeket tett, a felülvizsgálati indítványban foglaltakat lényegében fenntartva. Emellett arra utalt, hogy abban megítélése szerint az ügyészi állásponttal szemben nem a bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét, hanem a bizonyítottság hiányát, a bűncselekmény és a bizonyítékok törvénysértő minősítését, a bírósági mérlegelés indokolásának hiányosságát és az eljárási szabálysértéseket kifogásolta.

A Kúria nyilvános ülésén a védő a felülvizsgálati indítványát az írásban előterjesztettellel egyezően tartotta fenn.

A Legfőbb Ügyészség képviselője ugyancsak az indítványában foglaltakkal egyező nyilatkozatot tett.

A megtámadott határozatokat a Kúria a Be. 423. § (4) bekezdése

szerint eljárva a felülvizsgálati indítványban megjelölt okokra figyelemmel bírálta felül; emellett tekintettel volt ugyanezen törvényhely (5) bekezdése alapján a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt és a védelem által nem hivatkozott feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges eljárási szabálysértésekre is.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a 373. § (1) bekezdés I. b) és c) pontjában illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A Be. indítványozó által felhívott 373. § (1) bekezdés I. c) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezésnek van helye, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el, ahogy a III. a) pont szerint akkor is, ha a bíróság indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

Az ezen eljárási szabályszegésekre alapított indítvány nem megalapozott.

Nem foghatott helyt az indítvány azon hivatkozása, amely szerint a bíróság olyan adóidőszakot is figyelembe vett az I. rendű terhelt terhére a társasági adóhiány megállapításánál, amelyre a vád nem terjedt ki, és így azon túlterjeszkedve törvényes vád hiányában járt el. A Baranya Megyei Főügyészség vádirata ugyanis egyértelműen a 2003., 2004., 2005. és 2006. évre vonatkozóan tette vád tárgyává a társasági adóval kapcsolatos adóhiányt, és az első fokon eljáró törvényszék ezen vádpont alapján eljárva ugyanezen adóidőszakokra vonatkozóan állapította meg a terhelt terhére - a társasági adónemre elkövetett - 4 rendbeli adócsalás büntettét. Emellett az ügyész a 2013. október 4. napján kelt végindítványában az Áfa-adónem kapcsán a 2002. III. negyedévtől 2006. II. negyedévig terjedő időszakra vonatkozóan tette vád tárgyává a terhelti cselekményeket, a bíróság pedig Áfa-adónemben az ugyanezen adóidőszakokra vonatkozóan tett adóbevallások kapcsán állapította meg a terhelt bűnösségét a folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettében.

Az indítványozó alaptalanul hivatkozott arra is, hogy a bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek.

A hivatkozott törvényhely - a 373. § (1) bekezdés III. a) pontja -

szerint az indokolási kötelezettség megsértése csak akkor feltétlen hatályon kívül helyezési ok, ha emiatt a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében a határozat felülbírálatra alkalmatlan.

Az első fokon eljáró bíróság azonban határozatában nem csupán a felülvizsgálathoz elégséges mértékben, hanem példamutató alapossggal vette számba a bizonyítékokat és körülményeket értékelte azokat, illetve kellő részletességgel indokolta meg azt, hogy mely bizonyítéknak miért tulajdonított bizonyító erőt és ezek alapján miért találta bűnösnek a terheltet; színvonalasan indokolta meg a cselekmények minősítését, vette számba és értékelte a joghátrányok alkalmazása során irányadó körülményeket is. A másodfokon eljáró ítélőtábla pedig hiánytalanul felülbírált az első fokú határozat valamennyi rendelkezését, és teljeskörűen számot adott arról, hogy az első fokú döntést miért találta megalapozottnak.

A Kúria nem észlelt sem az első-, sem a másodfokú bíróság eljárásában az indítványozó által nem hivatkozott egyéb - a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt - eljárási szabálysértést sem.

A Be. 416. § (1) bekezdés - indítványozó által felhívott - a) pontja szerint felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor; a b) pont - ügyben releváns fordulatai - alapján pedig akkor, ha a büncselekmény törvénysértő minősítése vagy a büntető anyagi jog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

Az indítványozó azonban egyetlen olyan anyagi jogi szabályt sem jelölt meg, amelynek megsértése a bűnösség törvénysértő megállapítását eredményezte volna; erre a felülvizsgálati okra hivatkozva mindvégig a bizonyítási eljárás hiányosságaira utalt, a bíróság által figyelembe vett bizonyítékok hiteltérdemlőségét, törvényes voltát, a bíróság bizonyíték-értékelő tevékenységének helytállóságát vitatta, a további bizonyítás elrendelésének hiányát sérelmezte, és mindezekből a tényállás megalapozatlanságára vont le következtetést. Ezt tette akkor is, amikor a nyilvános ülésen azt vitatta, hogy az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás eleve téves volt, illetve a törvény által tilalmazott módon hivatkozott olyan tanúk vallomására, amelyre tekintettel a megítélése szerint a megállapított tényállás megalapozatlan.

A Be. 423. § (1) bekezdésére figyelemmel ugyanakkor felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó; ez a tényállás a felülvizsgálati indítványban nem támadható. Ebből követően a tényállás megalapozottsága nem vitatható, és csak az irányadó tényállás alapján van helye a bűnösségre levont következtetésnek, a cselekmények minősítésének, valamint az alkalmazott joghátrányok törvényességének vizsgálatára.

Miután az indítványozó a megállapított tényállást vitatta, és tényállást támadó részében a felülvizsgálat kizárt, érdemben a Kúria az ezzel kapcsolatos kifogásokkal nem foglalkozott.

A Kúria a teljesség kedvéért utal arra is, hogy még - felülvizsgálat alapjául nem szolgáló - relatív eljárási szabálysértés sem valósult meg az adóigazgatási eljárásban beszerzett nyilatkozat felhasználásával.

Az adóigazgatási eljárásban az I. rendű terheltet valóban nem gyanúsítottként hallgatták ki, ugyanakkor az Art. szabályait betartva foglalták jegyzőkönyvbe nyilatkozatát. A Be. 76. §-ának (2) bekezdése szerint pedig a büntetőeljárásban fel lehet használni azokat az okiratokat és tárgyi bizonyítási eszközöket, amelyeket valamely hatóság - jogszabályban meghatározott feladatainak teljesítése során, a hatáskörében eljárva - a büntetőeljárás megindítása előtt készített, illetve szerzett be.

Az indítvány a cselekmények minősítését támadó részében ugyancsak megalapozatlan.

Arra helytállón hivatkozott az indítványozó, hogy az adócsalás szándékos bűncselekmény. Azonban az első fokú ítélet szerint a tényállásban feltüntetett gazdasági társaságok nevében kiállított - és a terhelt által az adóbevallások kapcsán felhasznált - számlákon szereplő tevékenységet a gazdasági társaságok nem végezték el, és ezzel a terhelt tisztában volt (első fokú ítélet 71. oldal második bekezdés); a másodfokon eljáró ítélőtábla pedig akként foglalt állást, hogy mindezt az elsőfokú bíróság a bizonyítékok rendkívül alapos, mindenre kiterjedő elemzésével állapította meg (másodfokú határozat 5. oldal első bekezdése). Ebből az eljáró bíróságok helytállón következtettek arra, hogy Luczati Gábor I. rendű terhelt szándékosan tévesztette meg a valóttal tartalmú adóbevallásokkal az adóhatóságot és csökkentette ezzel az adóbevételt.

Így az indítványozónak az elkövetői szándék hiányával kapcsolatos érvei sem foghattak helyt.

Tévesen hivatkozott arra is az indítványozó, hogy az eljáró bíróságok az Áfa-adónem kapcsán védenec terhére megállapított bűncselekményeket helytelenül minősítették adócsalásnak.

Ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is utalt, a Legfelsőbb Bíróság védő által is felhívott 1/2006. Jogegységi Határozatának 2. pontja szerint ugyanis az adócsalás büntettét követi el az általános forgalmi adó alanya, ha - akár az általa felszámított fizetendő adóra nézve, akár más adóalany által előzetesen felszámított, levonható adó összegének a feltüntetése körében - a fiktív bizonylatok alapján valótlan adatokat közöl az adóhatósággal, amennyiben cselekményének az eredménye a törvényes mértékű adófizetési kötelezettség keretei között marad. A jogi minősítés alapjául szolgáló elkövetési érték az adócsökkentés összege.

Emellett a törvénysértő minősítés a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerint csak akkor felülvizsgálati ok, ha az törvénysértő büntetést eredményezett. Márpedig akkor, ha az Áfa-adónemre elkövetett bűncselekmények helyes minősítése csalás lenne, azok a folytatólagosság egységébe tartozva a cselekményekkel okozott kár összegére (120.395.000 forint) és a rendszeres haszonszerzési célra tekintettel az 1978. évi IV. törvény - elkövetéskor és az elbíráláskor egyaránt hatályos - 318. § (7) bekezdés b) pontja szerinti csalás büntettének minősülnének, amit öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel rendelt büntetni a törvény; így a társasági adónemre elkövetett adócsalásra és a további bűncselekményekre is tekintettel - a halmazati szabályoknak megfelelően - a terhelttel szemben irányadó büntetési tétel öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés lett volna; azaz a kiszabott büntetés törvénysértő volta fel sem merülhet.

Nem tévedtek az eljáró bíróságok akkor sem, amikor a terhelti cselekményeket az elkövetés időpontjában hatályos törvényi rendelkezéseknek megfelelően bírálták el.

Az 1978. évi IV. törvény 2. §-a szerint a bűncselekményt az elkövetésekor hatályos törvény szerint kell elbírálni, és csak akkor van helye az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazásának, ha aszerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy az enyhébben

bírálnak el.

Az 1978. évi IV. törvény 310. §-a mind az első, mind a másodfokú határozat meghozatalakor költségvetési csalásként rendelte büntetni az elkövetéskor adócsalásként szabályozott bűncselekményt. A terheltnak az Áfa-adónemben elkövetett cselekményét az elkövetéskor hatályos 310. § (4) bekezdése két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni; így az egyéb, terhére megállapított bűncselekményekkel alkotott bűnhalmazatra tekintettel - a hivatkozott törvény 85. § (3) bekezdése alapján - a vele szemben irányadó büntetési tétel két évtől tizenkét évig terjedő szabadságvesztés volt. Ugyanakkor ezen, a folytatólagosság egységébe tartozó cselekmények miatt - az üzletszerű elkövetésre tekintettel - a 310. § elbíráláskor hatályos (5) bekezdésének b) pontja szerint a kiszabandó büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés volt. Ezen túl a számvitel rendjének megsértéseként értékelt büntett büntetési tétele a korábbi három évig terjedő szabadságvesztés helyett öt évig terjedő szabadságvesztésre emelkedett; ennek megfelelően a terhelttel szemben kiszabandó halmazati büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés lett volna. Emellett a büntetés kiszabásánál a 83. § (2) és (3) bekezdése alapján a büntetési tétel középértéke lett volna az irányadó.

Így kedvezőbb elbírálást semmiképp sem eredményezhetett az elbíráláskor hatályos anyagi jogi rendelkezés.

Törvényes valamennyi cselekmény, így a társasági adóhiánnyal összefüggő cselekmények minősítése is; miután az erre az adónemre elkövetett egyes cselekmények között egy-egy év telt el, azok - a rövid időköz hiánya miatt - nem tartoznak a folytatólagosság egységébe, és így 4 rendbeli adócsalásnak minősülnek.

Nem sértettek meg egyéb büntető anyagi jogszabályt sem az eljáró bíróságok.

A szabadságvesztést a törvényes keretek közötti, emellett a közügyektől, valamint a foglalkozástól eltiltás neme és mértéke is törvényes; a pénzmellékbüntetés alkalmazása sem volt az 1978. évi IV. törvény 64. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel törvénytörő.

A felülvizsgálati eljárásban ezért a kiszabott büntetés mértékének vizsgálatára nem is kerülhetett sor.

Mindezekre figyelemmel a Kúria a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-ára figyelemmel hatályában fenntartotta.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint a 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Kúria az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. február 4.

*. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. előadó
bíró, Dr. Soós László s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

*TLné
bíróügyi tisztviselő*